

Túlélő áldozatok segítése a kiterjedt katasztrófák bekövetkezésekor

Helping surviving victims when large-scale disasters occur

Dr. Varga István PhD

Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar
Szociális Tanulmányok Tanszék
egyetemi adjunktus

Email: varga.istvan@pte.hu

ORCID: 0000-0002-7854-9859

„A község kezeli a tűz és közrendőrséget s a szegényügyet” olvashatjuk a községek rendezéséről szóló 1871. évi XVIII. Törvénycikk 22. § g) pontjában. Ez az idézet is azt mutatja, hogy a katasztrófavédelem és a szociális szektor ma esetlegesen tűnő együttműködése már a XIX. században elkezdődött, sőt jogszabály által kötelező is volt. A pszichológusok részvétele a katasztrófavédelmi munkában ma már természetes, de óriási kiaknázatlan lehetőségek rejlenek a szociális segítő szakmákban (szociális munkás, szociálpedagógus) is. Az áldozattan (viktimológia) hazai művelői szintén kevés figyelmet fordítanak a katasztrófák áldozataival való foglalkozásra, mert Magyarországon a kriminál-viktimológiai megközelítés a legerősebb. Ennek megfelelően az áldozatnak a bűncselekményben való szerepét, illetve jogait vizsgálja, valamint, hogy milyen gondoskodás illeti meg őket. Az általános viktimológiát művelők szerint viszont a viktimológiának a társadalom valamennyi áldozatával, minden emberi szenvedést okozó tényezővel kell foglalkozni. Tehát pl. a közlekedési balesetek, munkahelyi balesetek, természeti katasztrófák áldozatainak a viselkedését is vizsgálni kell, illetve foglalkozni kell velük is.

A közelmúlt történései egyre jobban rámutatnak arra, hogy a korábban stabilnak ismert biztonsági környezet szinte napok, órák alatt mennyire sérülékennyé tud válni. 2010-ben a vörösiszap katasztrófakor, 2013-ban a történelmi Dunai árvízi védekezéskor, valamint 2019-ben a Hableány személyhajó tragédiájakor történtek után az áldozatokkal való foglalkozás messze túlmutat a kriminál-viktimológia keretein. Ennek megfelelően ki kell terjeszteni hazánkban is az áldozatokkal foglalkozás kereteit. Ehhez pedig szinte tálcán kínálja magát a szociális szektor, ami eleve a bajbajutott, krízisbe került állampolgárok problémáinak kezelésére jött létre.

Talán nem tévedünk nagyot, ha azt állítjuk, amikor elkezdődik a katasztrófavédelem munkája, hamarosan adódhatnak olyan helyzetek, amikor szükség lehet az áldozatokkal való foglalkozás során a segítő szakemberre. Sőt meglátásunk szerint sok esetben ahol befejeződik a katasztrófavédők munkája, ott kezdődik a szociális szakemberé. Ezen lehetséges tevékenységek:

1. Evakuálás segítése
2. Szociális diszpécser szolgáltatás
3. Szociális ellátás
4. Korlátozott pszichoterápia, csoportmunka, krízisintervenció
5. Személyes szükségletek
6. Okmányok pótlása
7. Kapcsolattartás a közszolgáltatókkal
8. Rokonokkal kapcsolat felvétel

Kulcsszavak: katasztrófavédelem, katasztrófa, szociális munka, szociálpedagógia, áldozat

Keywords: disaster management, disaster, social work, social pedagogy, victim